

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-312-5-23>

**MULTICULTURAL EDUCATION AS A KEY
TO THE FORMATION OF INTERCULTURAL COMPETENCE
OF FUTURE TEACHERS**

**ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА ЯК ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ**

Zhao Ruichen

*Postgraduate Student
at the Department of Pedagogy
State institution "Southern Ukrainian
National Pedagogical University
named after K. D. Ushinsky"
Odesa, Ukraine*

Чжао Жуйчень

*аспірантка кафедри педагогіки
Державний заклад
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

В умовах приєднання України до європейського і світового освітнього простору, важливим завданням учителів закладів загальної середньої освіти є підготовка школярів до життєдіяльності в багатоманітному, полікультурному світі, особливо актуальним це завдання виявляється в умовах воєнного стану, коли багато хто із школярів вимушені проживати в інших країнах, які належать до інших культур. Отже, як зазначають учені (О. Галіцан, Т. Койчева, Т. Осипова та ін.) в процесі професійної підготовки майбутніх учителів належна увага повинна приділятися полікультурній освіті з метою їхньої підготовки до формування в них готовності у подальшій професійно-педагогічній діяльності до виховання в учнів здатності до взаємодії з представниками різних культур [4, с. 87].

На нашу думку, сьогодні в українських закладах освіти різного рівня необхідно впроваджувати полікультурну освіту, що є запорукою формування міжкультурної компетентності як школярів, так і майбутніх учителів, тобто, як зазначають науковці, «стає очевидною та надзвичайно актуальною проблема полікультурної освіти й виховання нинішніх школярів, а завтра – фахівців різних галузей, які повинні вміти взаємодіяти з представниками інших культур на підставі взаєморозуміння та поваги». Не можемо також не погодитись

із твердженням вищезазначених науковців, що «розв'язувати таку проблему доводиться шкільним учителям, які, на жаль, недостатньо підготовлені до такої діяльності. Отже, перед вищими педагогічними закладами освіти постає важливе завдання підготовки майбутніх учителів, які будуть готові працювати в полікультурному середовищі й здатні підготувати етнічно толерантних школярів, спроможних діяти в полікультурному просторі»[4, с. 88].

За визначенням інших дослідників (Л. Султанова, Л. Хомич, Т. Шахрай), які також наполягають на необхідності впровадження в освітніх закладах полікультурної освіти і зазначають, що вона включає в себе взаємодію різних позицій, поглядів, способів мислення, умовно кажучи, різних субкультур. І розглядають процес полікультурної освіти як конструктивний діалог між різними культурними світами. Здійснюючи діалог з іншими культурами, стверджують учені, полікультурна освіта поєднує у своїй свідомості різні культурні пласти і сенси, самостійно здійснює моральний вибір, знаходить відповіді на життєво важливі для себе питання [7, с. 43].

За Т. Веретенко, полікультурна освіта – це засіб допомоги особистості в подоланні шляху від засвоєння етнічної, національної культури до усвідомлення спільності інтересів народів у їхньому прагненні до миру, злагоди, прогресу через культурний розвиток [3].

Більш конкретне визначення подає Е. Антипова, зазначаючи, що полікультурна освіта – це освіта, що сприяє формуванню готовності особистості до активної діяльності в сучасному соціокультурному середовищі в особистості, зберігаючи свою ідентичність, уміє поважати й розуміти національно-культурні особливості різних етнічних груп, уміє жити в мирі, злагоді з представниками різних расових, етнічних, культурних, релігійних груп [1, с. 3].

Аналогічну думку висловлюють О. Галіцан, Т. Койчева, Т. Осипова, які наголошують на тому, що полікультурна освіта має на меті виховання поваги, толерантності, вміння жити й взаємодіяти з представниками інших рас, культур, релігій на основі знання й розуміння відмінностей і спільності людських цінностей [4, с. 88].

Суголосні із твердженням Л. Сідун, що при переданні знань про особливості міжкультурної взаємодії в полікультурному суспільстві основним завданням вищої школи є забезпечення студентів якомога більшим обсягом інформації про наявну різноманітність культур світу, про правила і норми поведінки, спілкування і взаємодії з представниками різних культур, виховувати в них повагу до цінностей конкретної культури [6, с. 180].

Розглядаючи міжкультурну освіту як шлях до взаємодії в полікультурному суспільстві, Ю.Запорожцева запевняє, і ми цілком поділяємо цю думку, що в полікультурній освіті важливу роль відіграють такі складові, як традиції, мова, звичаї, релігія, які впливають на усвідомлення особистістю національної неповторності, автентичності й різноманітності. Все це, продовжує науковець, породжує поняття «своїх» і «чужих». Проблема виміру сучасного світу, на її думку – це проблема культурної самотності людини, це проблема визначення завдань міжкультурної освіти. Шлях до участі у полікультурному соціумі зумовлює власний розвиток особистості, забезпечує активне спілкування з представниками різних культур і призводить до взаємозбагачення. Це можливо завдяки діалогу, пізнавальній активності та професійній взаємодії, важливу роль при цьому відіграє власне бажання розуміти інших та бути самому зрозумілим для інших [5, с. 172].

Організація міжкультурної взаємодії в освітньому процесі закладу вищої освіти, на думку А.Щербакової може включати: спільну підготовку й проведення національних свят студентів з різних країн; заходи до пам'ятних дат в історії народів; святкування ювілеїв їхніх народних героїв, видатних діячів культури й науки, національних поетів і письменників, відомих політичних діячів; організацію виставок національних художників; проведення змагань з національних видів спорту, фольклорних концертів, міжнаціональних фестивалів тощо. Особливу увагу, на думку вченої, слід приділяти проведенню тих національних свят, які є інтернаціональними за своєю суттю й тому сприяють зміцненню міжнаціонального миру й злагоди. В умовах створення полікультурного освітнього середовища в закладах вищої освіти має передбачати насамперед організацію та проведення таких заходів, що сприятимуть формуванню навичок міжкультурної взаємодії студентів [8, с. 248].

Цю думку підтверджують й інші науковці (Р. Бжежинська, О. Біда, І. Орос), які наголошують на тому, що в закладах вищої освіти, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців, актуальною є проблема формування міжкультурної (кроскультурної) компетентності випускників, що виявляється у розумінні специфіки міжкультурних відносин, які виникають у полікультурному просторі. Саме розуміння культури інших народів призводить до адекватного ставлення до чужих традицій, звичаїв і цінностей [2, с. 312].

Підсумовуючи, доходимо висновку, що впровадження полікультурної освіти в закладах вищої педагогічної освіти сприятиме

формуванню міжкультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін, що, у свою чергу, формуватиме їхню готовність до здійснення професійної діяльності в полікультурному просторі.

Література:

1. Антипова Е. О. Полікультура і толерантність у системі освіти. *Психолог*. 2004. № 18–19. С. 2–4.
2. Біда О. А. Бжежинська Р., Орос І. Кроскультурна підготовка майбутніх фахівців в умовах глобалізації. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія»*. Київ : Міленіум, 2018. Вип. 279. С. 312–317.
3. Веретенко Т. Г. Підготовка молоді до життя в полікультурному світі – вимога сьогодення. URL. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1415/1/Veretenko_IPSP_IP&KO.pdf
4. Галицан О. А., Койчева Т. І., Осипова Т. Ю. Полікультурна освіта у процесі професійної підготовки майбутніх учителів. *Інноваційна педагогіка*, 2022. Вип. 43. Т.1. С 87–91.
5. Запорожцева Ю. С. Міжкультурна освіта як шлях до взаємодії у полікультурному суспільстві. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія : Педагогічні науки*. 2019. Вип. 177(1).
6. Сідун Л. Ю. Розвиток полікультурної освіти у вищій школі США : дис....канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2021. 243 с.
7. Хомич Л. О., Султанова Л. Ю., Шахрай Т. О.. Полікультурна освіта в контексті загальнокультурного розвитку особистості педагога : монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 212 с.
8. Щербакова А. В. Створення полікультурного навчально-виховного середовища як педагогічна умова формування полікультурної компетентності студентів-медиків. *Духовність особистості : методологія, теорія і практика*. Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2013. Вип. 6(59). С. 243–251.